

Stiftelsen Allmänna Barnhuset

Stiftelsen
Allmänna Barnhuset

Förfam

Förebyggande tillsammans

—främja familjehemsplacerade barns trygghet och utveckling

Arbete under 2025 på uppdrag av Stiftelsen Allmänna Barnhuset

Elna Söderdahl

Leg psykolog, Skolfam i Malmö stad

Elia Psouni

Leg psykolog, Professor i utvecklingspsykologi, Lunds universitet

Barns perspektiv – det som stärker

Min lärare är som vår mamma.
När jag kommer tillbaka om jag
har varit sjuk i en dag kommer
hon och kollar upp mig

Känns tryggt med lärare
som ser mig

*Älskar min skola. Min lärare, hon lyssnar och börjar
inte direkt med råd och vuxna saker, och hon kramar
oss.. Saknar henne under helgerna, liksom..*

Innan jag träffade min bästa vän
var det svårt i skolan. Satt ensam
på toaletten eller gick runt med
lärarna. Nu har jag någon jag kan
gå till och umgås med

*Jag var väldigt spänd och sa inte
mycket i början, men när jag kunde vara
mig själv kändes det så mycket bättre*

Jag vet inte vad jag skulle göra utan mina
vänner. Jag skulle inte kunna leva utan dem,
de är mer familj än min familj är

Barns perspektiv – det som är svårt

Jag hör aldrig hemma någonstans. Som litet barn förstod jag inte riktigt varför jag flyttades så många gånger. Jag kände att jag hade byggt upp ett liv, vuxna som älskar mig och jag älskar dem, och så plötsligt skulle jag flytta. Var jag inte tillräckligt bra för att stanna?

När jag är upprörd blir jag väldigt ledsen, vet inte vad jag ska göra, jag får liksom panik... känner mig som att vara fångad i en bubbla

Istället för att vara ledsen känner jag mig helt tom

Tankar på vad som hände mig tidigare, och att jag flyttar runt så mycket, gör det svårare för mig att hänga med i skolan.

Ju äldre jag blir, desto mer inser jag hur saker och ting egentligen är, och det är inte så att vuxna alltid vill eller har energi att hjälpa en

Tidiga insatser

- Stöd i utvecklingspsykologisk och samhällsekonomisk forskning
- Stora möjligheter att påverka barnens förutsättningar i positiv riktning
- Förskolan som skyddsfaktor

Därför finns Förfam!

- Specialpedagog och psykolog utöver socialsekreterare
- Kartläggning
- Strukturerad samverkan med kontinuerliga möten
- Samsyn och gemensamma mål

Vikten av samverkan

- Barn ser hur vuxna omkring det samspekar med varandra - Vikten av samverkan mellan förskolan och familjen (Andersson-Søe et al., 2022; 2025)
- Placerade barn har relationella sammanhang av stor komplexitet – många vuxna med kompletterande uppdrag och mandat
- Etablera ett gemensamt fokus på och förståelse för det specifika barnet
- Utveckla ett gemensamt språk – förstå varandras uppdrag
(Angelöw, Abrahamsson, Neander & Psouni (2026) *Child Abuse and Neglect*)
- Barn med särskilda svårigheter – samordning och prioritering nödvändigt
- Barn med behov av insatser från flera olika instanser får inte hamna mellan stolarna
- Förebygga att man börjar misstro varandra
- Gemensamt bygga och bevara barnets historia – Förfam som informationsbärare

Barnets perspektiv – barnets delaktighet

→ **Varför och hur ska barn bli delaktiga?**

AGENS – Barn **ÄR** aktiva deltagare i sin egen utveckling

Att påverka sin omgivning → att representera, lära och förstå → ökad självreglering → ökad hoppfullhet och resiliens

DELAKTIGHET – deltagandeförmågor utvecklas gradvis

→ **Lyssna på barnet, lär känna barnet – ingen punktinsats**

Anpassa till det enskilda barnet

Hjälpa barnet formulera tankar och upplevelser → Stödja barnets autonomi

Bygga trygghet “bakifrån”: genom pålitligt närvarande och genuint engagemang

Kartläggning

- Relationer
  - Språk
  - Lek
  - Psykiskt välbefinnande
-
- **Små barn måste förstås och kartläggas i sitt sammanhang och i samspel**
  - Minska riskfaktorer och öka skyddsfaktorer
  - Insatser för att konkret främja barnets möjlighet till utveckling
  - Vuxnas ansvar, med barnets bästa i centrum

Förfam kräver professionellt omdöme

→ Det enskilda barnets bästa $\neq$ det statistiska placerade barnets bästa

→ Lyssna på barnet!

- Behövs mer information, ett extra test i kartläggningen?
Manualens kartläggning = grundpaket
- Behövs stöd från relevant specialiserad diagnostisk instans?
- Behöver barnet extra stöd, t ex psykoterapi eller stöd till familjehemmet?
- **Professionella ställningstaganden med det enskilda barnet i centrum**

Uppföljning /granskning av Förfam

→ Tillför insatsen nytta och är den hållbar?

A. PILOTSTUDIE (ca 2 år: 2026 – 2028)

- Viktiga komponenter som måste följas
- Synpunkter från barn och vuxna
- Utfallsvariabler på kort och längre sikt
  - *barnens välbefinnande och (förskole)gång*
  - *Kartläggningar och målsättningar*
  - *Intern koherens och externa behov*

B. FÖRFAM (4-5 år, från sep 2026)

- Longitudinell studie
- Jämförelser (Förfam och andra faktorer)
- Utfallsvariabler
  - *utveckling och lärande*
  - *social tillhörighet, nära relationer*
  - *anpassningsstrategier, välbefinnande/psykisk ohälsa*

Stiftelsen
Allmänna Barnhuset

Tack!

Elna Söderdahl & Elia Psouni
Agneta Ingvarsson
Stiftelsen Allmänna Barnhuset
agneta.ingvarsson@allmannabarnhuset.se

www.allmannabarnhuset.se

